

گزارشی از کنفرانس درباره نادیده گرفتن زنان مهاجر در بازار کار در فوروم فمینیستی در استکهلم

زهرا باقری شاد

روز شنبه ۱۰ می در شهر استکهلم "فوروم فمینیستی" نهمین برنامه سالانه خود را با حضور صدها بازدید کننده و کنفرانس های گوناگون طی یک روز برگزار کرد. کنفرانس هایی که هریک به جنبه هایی از مسئله زنان و جنبش فمینیستی پرداختند. یکی از این کنفرانس ها به بررسی چگونگی نادیده گرفتن زنان مهاجر در بازار کار سوئد اختصاص داشت.

در این کنفرانس مهرداد درویش پور استاد دانشگاه و پژوهشگر زنان و مهاجرت، امینه کاکاوا به نماینده پارلمانی حزب چپ و از برگزارکنندگان کنفرانس، Wuokko Knock پژوهشگر با سابقه زنان مهاجر در بازار کار و Gertrud Åström از گروه لابیگری زنان در این باره سخن گفتند.

پس از خوش آمد گویی آمینه کاکاوا به از برگزارکنندگان این کنفرانس، نخست مجری برنامه خانم Ann-Margarethe Livh نماینده حزب چپ در اپوزیسیون شورای شهر اشاره کرد که پژوهش ها نشان می دهند زنان مهاجر تبار با کار در طاقت فرساترین مشاغل و دریافت کمترین دستمزدها، نقش مهمی در ساختن نظام رفاهی سوئد دارند، بی آنکه توانمندی ها و خلاقیت های آنان به رسمیت شناخته شود. برای پدیدار سازی زنان مهاجر در بازار کار چه می توان کرد؟ این جلسه با حضور کارشناسان و دست اندرکاران به بررسی وضعیت زنان مهاجر در بازار کار سوئد و چگونگی برجسته ساختن موقعیت آنان در بازار کار با حضور پژوهشگران دانشگاهی، سیاست مدران و فعالان حقوق زن به بررسی ساختاری و روزمره این مسئله در سطح کشوری و در مناطق و کمون ها می پردازد.

سپس مهرداد درویش پور با ارائه آمار توضیح داد که "زنان مهاجر تبار در دهه پنجاه و شصت میلادی ۲۰ درصد و در دهه هفتاد ۱۰ درصد بیشتر از متولدین در سوئد در بازار کار اشتغال داشتند. اما در دهه ۹۰ میزان مشارکت زنان متولد خارج از سوئد در بازار کار در حدود ۶۰ درصد بوده در حالی که در همان دوره بیش از ۸۰ درصد از زنان متولد سوئد در بازار کار حضور داشته اند. در دو دهه اخیر نیز همچنان شکاف ۲۰ درصدی بین میزان اشتغال زنان مهاجر تبار با زنان سوئدی تبار باقی است. البته این شکاف در مقایسه با میزان اشتغال مردان به مراتب بیشتر است."

درویش پور به سه دسته عوامل در توضیح این تغییرات و افزایش شکاف ها اشاره کرد: "۱. تغییر ترکیب جمعیتی مهاجرین که در دهه های گذشته بیشتر از نیروی کار مهاجر تشکیل می شدند، اما در دهه های بعدی به گروه هایی که به دلیل پناهندگی و پیوندهای خانوادگی مهاجرت کرده اند، بدل شده اند. ۲. بحران اقتصادی دهه ۹۰ که از جمله با کاهش دولت رفاه، به گسترش بیکاری در زنان و "فمینیزه" کردن هر چه بیشتر فقر به ویژه در میان زنان مهاجر انجامید. ۳ افزایش تبعیض علیه مهاجران به ویژه در مورد زنانی که از کشورهای اسلامی مهاجرت کرده اند و امکان اشتغال آنها در بسیاری از رشته ها را با تبعیض برپایه نام، ظاهر و یا پوششان با دشواری روبرو ساخت."

به گفته او پژوهش ها نشان می دهند، پس از حادثه ۱۱ سپتامبر واکنش منفی علیه این گروه از مهاجران افزایش یافته، امری که گسترش تبعیض علیه آنان را در بر داشته است. درویش پور اشاره کرد که یکی از رایج ترین تحلیل ها درباره علت اشتغال کمتر در بین مهاجر تباران به طور کلی و زنان مهاجر تبار به صورت خاص، اشاره به "تفاوت فرهنگی" است. یعنی هر چه تفاوت فرهنگی بیشتر باشد، و یا مهاجران کمتر از توانایی و صلاحیت فرهنگی برخوردار باشند، کمتر مایل یا قادر به اشتغال در جامعه هستند. با این همه این نگاه در دره های اخیر به شدت به زیر سوال رفته و پرسش اینجا است که چه کسی معیار صلاحیت و توانایی فرهنگی را تعیین می کند و آیا این جنبه ارزش مدارانه و جانبدارانه ندارد؟

او تاکید کرد باید به نگاه به زنان مهاجر تبار همچون قربانی منفعل پایان بخشید و به آنان همچون فاعلان اجتماعی نگریست. واقعیت این است که سطح تحصیلات عالی زنان متولد خارج از سوئد با متولد شدگان در سوئد حدود ۳۰ درصد و برابر است. اما با آنکه زنان مهاجر

سوئد از تحصیل کرده ترین گروه های مهاجر در کل اروپا هستند، شکاف بین میزان اشتغال آنها با سوئدی تبارها از همه اروپا بیشتر است. پرسش این جا است این شکاف را چگونه می توان توضیح داد؟ دروبش پور همچنین به ستم سه گانه طبقاتی، جنسیتی و نژادی در آسیب پذیر کردن گروه کثیری از زنان مهاجر تبار اشاره کرد.

این پژوهشگر در دور دوم گفتگو و در بخش راه حل ها گفت: " بدترین راه حل، سرشکن کردن موانع ساختاری رشد زنان مهاجر به حاشیه رانده بر سر کسانی است که خود از رنج می برند و آنان را مسئول موقعیت خویش قمداد کردن است. به جای آن، پایان بخشیدن به تعریف زنان مهاجر با نگاهی از بالا به پائین و پیش داورانه که آنها را گروهی یکپارچه و یکسره "مشکل و مسئله دار" فرض می کند، پایان بخشیدن به دگر سازی از مهاجر تباران، گذار از سیاست مبتنی بر عدم تبعیض که ناکارا بوده است به سیاست فعال ضد تبعیض و پر هزینه ساختن تبعیض، کاهش فاصله طبقاتی و تقویت منابع قدرت آنها از مهمترین سیاست هایی است که می تواند شرایط کنونی را تغییر داده و موقعیت زنان مهاجر تبار به حاشیه رانده شده را در جامعه تقویت سازد".

Wuokko Knock سخنران بعدی تاکید کرد سال ها است که به عنوان یک پژوهشگر قدیمی از نخستین کسانی بوده است که طی چندین دهه بر دیدگاه جنسیتی در بررسی مهاجران اشاره کرده و با یکدندگی بر آن پافشاری کرده است و سعی کرده نشان دهد زنان مهاجری که با سخت کوشی، دستمزد پائین و اشتغال در مشاغل طاقت فرسا و رده های پائین اجتماعی در برپایی دولت رفاه نقش کلیدی داشته اند، کمتر شنیده و یا دیده می شوند و تحت ستم چندگانه هستند. او بر نقش و اهمیت این گروه تاکید کرد و نادیده گرفتن و یا کم قدر دانستن نقش آنان را مورد انتقاد قرار داد و اضافه کرد مفاهیمی همچون "زن مهاجر" و یا "زن مسلمان" وجود خارجی ندارد و این کلیشه سازی ها بیشتر به قصد تصویرسازی از "آن دیگری" و فاصله گذاری بین "ما" و "آنها" صورت می گیرد که به بخشی از ساختار جامعه بدل شده است. در بخش راه حل ها او نیز اشاره کرد مجازات تبعیض باید آنچنان گران شود که کارفرمایان جرات تبعیض نیابند. درضمن باید به ارائه تصویری فراگیر، پیش داورانه و کلیشه ای از "زنان مهاجر" و "زن مسلمان" پایان بخشید و توانمندی های آنان را برجسته ساخت.

Gertrud Åström نیز از گروه لابی زنان اشاره کرد در یکی از حاشیه نشین ترین مناطق استکهلم کار می کند و دائما با این ادعا روبرو است که بسیاری از زنان خارجی تبار مایل به کار نبوده و خانه داری

و نگهداری از فرزندان نشان را ترجیح می دهند. سپس آنان به یک بررسی از زنان همان منطقه پرداخته و پرسیده اند مایل به اشتغال هستید یا نه. پاسخ اکثریت مثبت بوده است و اشاره کرده اند بیکاری آنان یک انتخاب نبوده، بلکه با فرصت های شغلی روبرو نبوده اند. او همچنین اضافه کرد بیمه والدین و پرداخت مزد در نخستین سال نگهداری از کودک باید فردی شود. گرچه همچنان به دلیل ساختار پدرسالار این بیشتر زنان خواهند بود که از این حق استفاده خواهند کرد، اما امکان تقسیم برابر این مسئولیت را افزایش می دهد. او به ضرورت تجدید نظر در سیاست کمون ها در بهبود آموزش زبان سوئدی و ایجاد شرایط مساعد برای حضور فعال تر در بیرون از خانه برای آن دسته از زنان مهاجری که در مناطق حاشیه ای به سر میبرند، تاکید کرد.

امینه کاکاوا به نماینده پارلمانی حزب چپ و از برگزارکنندگان جلسه که در مناطق حاشیه نشین استکهلم نیز به کار مشغول بوده است، اشاره کرد سرنوشت خود او به عنوان نمونه ای از زنان مهاجر تباری که در صورت برخورداری از فرصت ها می توانند تغییر بیافرینند، قابل درنگ است. در حالی که هنگام ورود به سوئد از تحصیلات چندانی برخوردار نبوده است، در سوئد توانسته فارغ التحصیل رشته مددکاری اجتماعی شود و اکنون نماینده پارلمانی حزب چپ است. او اشاره کرد نباید توانمندی این گروه از زنان را دست کم گرفت. او خواهان پایان بخشیدن سیاست های مالیاتی و تجدید نظر در سیاست های کمک هزینه هایی شد که استثمار زنان تهدیدست خارجی تبار را افزایش می دهند و یا به خانه نشینی بیشتر آنان منجر می شود. کاکاوا به همچنان اشاره کرد باید تصویر از بهم پیوستگی را تغییر داد. او به یکی از مناطق حاشیه نشین استکهلم اشاره کرد که در آن افراد با زبان های گوناگون در آن به سر می برند و در یکدیگر ادغام شده اند! مبنای بهم پیوستگی نه الزاما سخن گفتن به زبان واحد بلکه افزایش مشارکت اجتماعی است. او تاکید کرد تغییر سیاست گذاری بخشی از تغییرات ساختاری است که با توجه به نزدیک بودن انتخابات می توان با حضور گسترده و رای به سیاست عدالت خواهانه و ضد تبعیض به آن پرداخت. در

کلیپ کوتاه زیر گوشه ای از این کنفرانس را می توان دید.

<https://www.youtube.com/watch?v=DRYVWPvhVbg&feature=youtu.be>